

afgrænsningsproblem. Mener hr. Tom Behnke ikke, at der er et afgrænsningsproblem? Mener hr. Tom Behnke ikke, at der er problemer med, at mange ældre – diffuse ældre f.eks. – kategoriseres som senildemente? Mener hr. Tom Behnke ikke, at der er problemer med, at diagnosen senildemens ikke er entydig?

Hr. Tom Behnke taler om disse tragiske ulykker, der vil komme, hvis vi ikke handler i dag. Vi er alle opsat på at finde en løsning, men der er faktisk nogle af os, der mener, at vi må sikre den rigtige løsning og have det her problem grundigt belyst, inden vi haster noget igennem.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Problemet har været undersøgt siden 1993. Nu skriver vi 1996, og der er endnu ikke sket noget som helst. Vi kan ikke sidde med foldede hænder og vente og vente og vente, mens udviklingen kører videre derude, mens vi ser, at der desværre fra tid til anden er demente, der kommer til skade. Der skal handling til nu, og det, jeg påpeger, er, at den manglende handling – altså ansvaret for den manglende handling – kun ligger ét sted og det er i Folketinget, som ikke tør tage diskussionen om dette her, men skyder det over til hjørnespark i et eller andet udvalg, som så skal komme med noget, man kan dække sig ind under. Derfor mener vi klart og tydeligt, at ansvaret ligger her i Folketinget.

Jeg er enig i, at der i dag er problemer med at diagnosticere helt entydigt. Hvornår er man dement, og hvornår er man ikke dement? Men jeg kan jo ikke som folketingspolitiker stå her og lave en afgrænsning af det. Vi er som folketingspolitikere sat til at lave nogle love og nogle spilleregler, og så må det være de mennesker, der har forstand på demente, som sætter grænsen for, hvornår man er dement, og hvornår man ikke er dement.

Derfor er forslaget her også udelukkende lavet som et tilbud om, at man rundt om på plejehjemmene, hvor man har forstand på disse her ting, kan vælge, om man vil benytte sig af elektronisk overvågning, eller man ikke vil, og hvis man vil gøre det, i hvilken form man så vil gøre det. Det mener vi nemlig ikke skal være op til Folketinget at afgøre; det skal være op til de mennesker, der har med de demente at gøre i det daglige, og som har forstand på præcis at afgøre, hvornår der er tale om en dement, og hvornår der ikke er tale om det. Og problemer med at lave en præcis afgrænsning synes jeg

ikke skal være årsagen til, at vi bare bliver ved med at udskyde at træffe nogle beslutninger, som kan være til gavn for de demente.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

19) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 71:

Forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af en socialreformkommission.

Af Villy Søvnal (SF) m.fl.
(Fremsat 29/11 96).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Karen Jespersen):

SF ønsker, at Folketinget skal pålægge regeringen at nedsætte en meget hurtigarbejdende socialreformkommission, som skal give baggrund for en konsekvent revision af bistandsloven. Nu er jeg ikke helt klar over, hvad forskellen er på en revision af bistandsloven og en konsekvent revision af bistandsloven; det er nok nogenlunde det samme.

Forslaget, som kunne betragtes som en genfremsættelse af et gammelt SF-forslag, skal ses i lyset af regeringens arbejde med en revision af bistandsloven. SF tager et hørings svar fra LO til indtægt for forslaget om en socialreformkommission. Det mener jeg nu ikke rigtig at SF kan gøre, for det forslag, der indgår i LO's hørings svar, er langt bredere end det, SF lægger op til.

LO ønsker en grundlæggende reform af ikke bare det sociale system, men i virkeligheden af

hele velfærdssystemet, idet der fra LO's side er lagt op til, at man skal se på sammenhængen mellem social-, sundheds-, uddannelses- og arbejdsmarkedssystemerne – eller politikken på de områder.

Det kan der siges både meget for og imod, men det ville under alle omstændigheder ikke være en opgave, der lå i Socialministeriet. Det ville være en langt større opgave, der rakte langt ud over Socialministeriets område. Det ville da også tage meget længere tid end det ene år, som SF har lagt op til. Jeg kan til sammenligning sige, at den sidste socialreformkommission arbejdede i 7 år. Det ville i hvert fald tage lang tid, hvis man skulle lave det store udredningsarbejde på tværs af ministerierne, som LO efterlyser.

Men mindre kunne måske også gøre det, og det er ikke helt klart at se, hvad SF egentlig præcis efterlyser. Men man kunne sige, at der så også var brug for i højere grad at inddrage forskellige organisationer, personaleorganisationer osv., i arbejdet med revisionen af bistandsloven.

Det er sådan set lige præcis det, der sker netop nu i disse måneder, hvor fremgangsmåden i forbindelse med revisionen er den, at der er blevet fremlagt to embedsmandsrapporter. De er sendt til høring i en meget bred kreds, og vi har så fået en række høringssvar, der i øvrigt har været utrolig nyttige og meget konstruktive. På baggrund af de høringssvar er der nu en møderække i gang med organisationerne for at få uddybet deres høringssvar og for mere aktivt at inddrage organisationerne i arbejdet med revisionen af bistandsloven. Når de møderækker er tilendebragt, er det meningen, at regeringen vil fremsætte sine egne forslag om ændring af bistandsloven på baggrund af høringssvarene og møderækken, og det er målet, at det skal ske i løbet af foråret.

Vi er altså i gang og har tæt kontakt til organisationerne, og på den baggrund må jeg afvise forslaget.

Jørn Pedersen (S):

Socialdemokratiet kan ikke støtte forslaget om at nedsætte en socialreformkommission, og det kan vi ikke af flere årsager.

Jeg skal ikke gentage socialministerens begrundelser, men jeg synes, der ligger lidt af en misforståelse i SF's forslag. For det første omtales de to rapporter, der er kommet, som regeringens lovforslag, hvad de jo bestemt ikke er. De er og bliver oplæg, og det synes jeg er ret

væsentligt at få understreget. Lovforslaget kommer ikke på bordet her i 1996, som socialministeren lige har redegjort for. Det vil ske engang i 1997.

Jeg vil sige, at mange af de argumenter, SF fremfører her, netop er opfyldt af den procedure, der er i gang i øjeblikket. Vi har fået høringssvarene, som også SF kender til, og de er blevet oversendt til Socialudvalget. Man er meget optaget af at finde frem til, om nogle af elementerne i høringssvarene har mulighed for at blive indarbejdet i det endelige lovforslag, og først derefter fremsættes lovforslaget. Der afholdes i øjeblikket møder med mange af de berørte og interesserede parter, og jeg synes, det er en meget fin måde at gøre det på.

Det, der ville ligge i forslaget, hvis vi sagde ja til det, som det foreligger i dag, ville faktisk være at bede de samme organisationer, de samme mennesker om én gang til at gå i gang med det, de lige har været i gang med eller er i gang med. Det synes jeg dog er spild af god tid og gode kræfter.

Der er altså ikke ret mange gode grunde til, at vi skulle stemme for forslaget. Det havde der måske været, hvis det var kommet for et år siden, for så kunne man måske have valgt den fremgangsmåde. Nu har man valgt en anden fremgangsmåde, og jeg synes, det er glædeligt – og det synes jeg vi alle i Socialudvalget må være tilfredse med – at der er kommet så mange høringssvar, som der er. De er nuancerede, men alligevel er der nogle linjer i dem, og jeg har stor tillid til, at regeringen engang til næste år kan fremsætte et lovforslag, der vil kunne samle et meget bredt flertal her i Folketinget. Jeg tror faktisk, at det ender med at blive et rigtig godt forslag.

Vi afviser altså det forslag, der ligger her, men glæder os meget til at kunne fremlægge et forslag til revision af bistandsloven.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg tager bare en kort bemærkning nu for at sikre, at debatten ikke kører af sporet. Hvis man har gjort sig den umage at læse høringssvarene – og det formoder jeg at også hr. Jørn Pedersen har – er det gennemgående træk i høringssvarene, at man er bekymret over, at der ikke er en mere grundig gennemarbejdning.

Kigger man på nogle af de meget tunge høringssvar, f.eks. LO's, er LO's forslag faktisk at nedsætte en socialreformkommission, og det

gør man af to grunde: dels fordi man synes, det foreløbige udkast fra embedsmændene på nogle punkter går i den gale retning med hensyn til ansvaret, dels angående aktiveringsomfanget. Kigger man på andre høringssvar, er det gennemgående tema også fra mange handicaporganisationer, at man beder om et mere gennembragende oplæg, og man bruger direkte ordet socialreformkommission, skal jeg bare sige til hr. Jørn Pedersen. Man kan ikke tage organisationernes høringssvar til indtægt for andet end en støtte til SF's forslag.

(Kort bemærkning).

Jørn Pedersen (S):

Til hr. Villy Søvnald vil jeg gerne sige, at jeg anser det ikke for nogen skam at blive klogere, og det mener jeg også burde gælde SF.

Jeg vil give hr. Villy Søvnald det gode råd måske at kontakte nogle af de organisationer og grupper, der er nævnt direkte i forslaget og spørge, om de har samme holdning nu, efter at de har afleveret høringssvar og har været til møder. Det kunne jo være interessant og måske ikke utænkeligt, at nogle organisationer efter at have drøftet tingene nærmere igennem og haft mulighed for at præcisere deres holdninger og deres ønsker måske synes, at den måde, det foregår på, alligevel er meget fornuftig.

Det er rigtigt, hvad hr. Villy Søvnald siger, for jeg har også læst høringssvarene og klart iagttaget det, SF også har iagttaget, nemlig at mange måske er lidt kede af, at de ikke har været med på et tidligere tidspunkt. Men det er jo netop, som jeg forsøgte at understrege i mit første indlæg, en del af processen, at de kommer med i anden omgang. Til gengæld er det min faste overbevisning, at mange af dem, der har været med til møder og har fået lov til at udbygge deres høringssvar og komme med kommentarer, faktisk er noget mere tilfredse i dag, end de var tidligere.

Lars Løkke Rasmussen (V):

Siden bistandslovens vedtagelse i 1976 har loven været ændret mere end 100 gange i takt med tidernes skiften, de samfundsmæssige krav og de politiske muligheder, og det tror jeg ikke nogen lov kan holde til, uden at den kommer til at fremstå som uoverskuelig, inkonsekvent og ugenomtænkt. Alene af den grund er der brug for en gennemgribende revision af bistandsloven.

Men det er der også af andre grunde: Vi skal have nedbragt antallet af personer på passiv forsørgelse, både af økonomiske og menneskelige grunde; vi skal have skabt en mere offensiv socialpolitik, hvor målet er selvhjulpne mennesker frem for klientgørelse, og vi skal have lavet nogle klare ansvars- og kompetenceregler, både i snitfladen mellem forskellige offentlige myndigheder og i snitfladen mellem borgeren og hans familie på den ene side og det offentlige på den anden side – for nu blot at nævne tre af de målsætninger, Venstre vil møde op med, når socialministeren fremkommer med regeringens bud på en revision af bistandsloven. Det er jo ikke sket endnu, som den socialdemokratiske ordfører også var inde på.

Og jo hurtigere vi kommer i gang med det arbejde, desto bedre. Danmark har ikke brug for en reformpause, men derimod et handledygtigt parlament og en handlekraftig regering, der har mod til at skabe grundlag for en fornyelse af velfærdssamfundet. En revision af bistandsloven er her et væsentligt bidrag.

Man kan betvivle – og det kan man gøre med rette – om den siddende regering i al almindelighed har det fornødne mod; men det er i sig selv ingen gyldig årsag til yderligere at udskyde arbejdet med en ny bistandslov. Det synspunkt forstærkes af, at det udkast, der har været til høring, set med Venstres øjne er et absolut brugbart udgangspunkt for et lovgivningsarbejde i Folketinget.

Sådan som vi i Venstre oplever det, har socialministeren politisk forpligtet sig til at fremsætte et nyt lovkast i dette folketingsår. Det er vi tilfredse med, og det ønsker vi at holde ministeren fast på. Vi kan derfor ikke støtte SF's tanker om en yderligere udskydelse af det tidspunkt, hvor vi her i Folketinget går i gang med en helt nødvendig revision af sociallovgivningen.

Karen Højte Jensen (KF):

Som det netop er nævnt, er den bistandslov, vi har nu, fra 1976, og der er lappet og lappet og lappet på den, så det går ikke at gå videre ad den vej. Vi mener, at behovet for ændringer på socialområdet er så påtrængende, at det ville være uanstændigt at skyde processen længere ud i fremtiden.

Det arbejde, der allerede foreligger fra ministerens hånd, er brugbart som grundlag for lovgivningen, og Det Konservative Folkeparti er klar til at gå aktivt og konstruktivt ind i arbejdet

med en tiltrængt revision af bistandsloven. Men så forventer vi til gengæld åbenhed over for vore krav. Vi ønsker en sociallovgivning, som i højere grad lægger ansvaret tilbage til den enkelte og familien. Det sociale system skal være det sidste sikkerhedsnet for de få, og der skal ske en præcisering af rettigheder og pligter i det sociale system. Det skal kunne betale sig at være aktiv frem for passiv, og sociale ydelser må ikke have en klientgørende og umyndiggørende effekt.

Hvis socialministeren er parat til at være imødekommende over for vore krav, er vi også parate til at være med til at løse opgaven, og vi afviser således SF's forslag.

Tom Behnke (FP):

Vi er i Fremskridtspartiet relativt positive over for SF's forslag.

Hvis vi skal ind i en nærmere bearbejdning af forslaget, kunne vi tænke os, at sammensætningen af kommissionen blev lidt anderledes, lidt bredere. Vi kunne f.eks. godt tænke os, at en stor del af erhvervslivet kom med ind og fik et ord at skulle have sagt her, og vi har nogle andre ting, som vi godt kunne tænke os at være med til at modellere på. Men generelt er vi positive over for princippet i SF's forslag.

Jeg vil dog sige med det samme, at vi ikke er enige i SF's sortsyn på, hvordan situationen er i Danmark. Vi synes ikke, den er helt så kedelig og helt så trist, som SF lægger op til i forslaget, skal jeg huske at understrege. Men det er helt givet, at det, der kunne være behov for på nuværende tidspunkt, hvor ministeren er kommet med et udkast, var lige at få det gennemtygget en ekstra gang, så vi kan få en mere konsekvent ajourføring og revision af bistandsloven. Vi er ret enige med SF i, at det ville der være behov for, og det skyldes selvfølgelig også, at vi ikke er ganske enige i det oplæg, socialministeren er kommet med. Ministerens oplæg er sådan, at der må foretages en række ændringer, før Fremskridtspartiet kan være med.

Det, vi i Fremskridtspartiet godt kunne tænke os, og det, vi havde håbet, socialministeren var kommet med, er en mere generel regelforenklings i bistandsloven og ikke, at man samtidig med regelforenklingen begynder at justere nogle paragraffer, nogle sats, nogle formål og nogle hensigter. Vi havde håbet at få en bistandslov, som for det første var delt op på en sådan måde, at der var en selvstændig vel-færdslov på den ene side og en selvstændig

sociallov på den anden side, og at den sociale lov blev delt op til at omfatte to grupper: for det første den gruppe, der – i citationstegn – kun har brug for penge, og for det andet den gruppe, som har brug for mere hjælp end kun penge, så vi fik en helt klar opdeling.

Vi ser altså gerne en sådan opdeling af loven i klare kapitler, der hver omfatter bestemte grupper af modtagere. Bistandsloven bør indrettes således, at den enkelte person – uanset hvilken situation han eller hun nu står i – altid kan finde lige præcis det sted i bistandsloven, hvor den pågældende hører hjemme, og lige præcis kan læse om sine rettigheder og sine pligter. Det skal ikke være, som det er i dag, hvor man nærmest skal være ekspert udi bistandsloven for overhovedet at finde rundt i den. Man skal padle frem og tilbage igen og igen, man ser, at så er der undtagelser fra hovedreglen, og man skal hele tiden rundt i et hav af forskellige paragraffer for at finde ud af sine rettigheder og sine pligter. Det føler vi ikke er rimeligt. Lovgivningen skal være indrettet på en enkel og letforståelig måde, så alle kan forstå den. Derfor mener vi også i Fremskridtspartiet, at der skal laves en gennemgribende reform af bistandsloven, og derfor er vi enige i SF's sigte med forslaget, nemlig at nedsætte en socialreformkommission, som kan gennemarbejde tingene.

Men selv om Fremskridtspartiet gerne ser en række ændringer af bistandsloven ud over en regelforenklings, så det hele bliver nemmere og mere overskueligt, kunne vi selvfølgelig også godt tænke os en række ændringer af de paragraffer, der allerede er i bistandsloven. Det skal ikke være nogen hemmelighed, slet ikke. Det er heller ikke nogen hemmelighed, at Fremskridtspartiet har den opfattelse, at bistandsloven skal være fremadrettet på en sådan måde, at de personer, der kommer i berøring med bistandsloven, meget, meget hurtigt kommer ud igen og bliver i stand til at klare sig selv og forsørge sig selv.

Men jeg tror bare, vi gør os selv en bjørnetjeneste, hvis vi samtidig med en reform af bistandsloven begynder at ændre paragrafferne, for så går det, som det altid går i Folketinget: Det bliver noget med, hvem har indgået forlig med hvem, og hvem er med i aftaler her og der og andre steder, og så bliver det kompromiserens kompromis, og så ved vi godt, at så bliver det ét stort kludetæppe igen. Så står vi stadig med en bistandslov, som ikke er hensigtsmæssigt opbygget, og som ikke er til at finde rundt i.

Derfor kunne vi godt tænke os en totrinsraket, så vi i første omgang sørger for at få en let, enkel og overskuelig bistandslov, og så kan vi bagefter tage fat på de enkelte kapitler og prøve at se, hvordan vi kan få dem rettet til.

Men at vi skal have en enkel bistandslov, er vi meget, meget enige i, og derfor er vi positive over for SF's forslag. Hvis SF efter de mange afvisninger af forslaget, der desværre har været, stadig mener, at det skal frem til anden behandling, så der kan stemmes om forslaget, vil Fremskridtspartiet stille en række ændringsforslag til, hvordan forslaget til den tid skal se ud, for at vi kan være med.

Bruno Jerup (EL):

Enhedslisten kan støtte forslaget fra SF om, at der bliver nedsat en socialreformkommission, som f.eks. kan være færdig med arbejdet inden udgangen af 1997, og vi mener også, det måske er den korrekte måde at prøve at få endevendt det arbejde, som har været i gang et stykke tid fra socialministerens side.

Efteråret har på flere måder stået i bistandslovens tegn. Baggrunden har været de to udkast til lovforslag, som socialministerens embedsmænd har udarbejdet, og som har været ude til diskussion og høring forskellige steder, nemlig forslag til lov om aktiv socialpolitik og forslag til lov om social service.

Den nuværende bistandslov trådte i kraft den 1. april 1976, og forud for dens vedtagelse den 19. juni 1974 var der gået ca. 10 års arbejde i den daværende Socialreformkommission. Selv om Enhedslisten aldrig har været tilfredse med bistandsloven, må vi erkende, at der dengang var gjort et grundigt forarbejde. Man turde sætte sig mål, der i dag synes visionære. Lovens største mangel var, at der var tale om en rammelov, hvor alt for meget blev overladt til skønnet i de enkelte kommuner.

Bistandsloven er siden ikrafttrædelsen blevet ændret mere end 150 gange. Især har kontanthjælpsafsnittet været udsat for mange ændringer. Man kan undre sig over, at der har været brugt så mange kræfter på nedskæringer på netop kontanthjælpsområdet, når man ved, at udgifterne til kontanthjælp kun udgør ca. 10 pct. af de samlede sociale udgifter.

De to udkast til lovforslag, som socialministeren har udsendt til diskussion, har efter vores opfattelse ikke tilstrækkeligt med visioner. De virker faktisk lidt visionsløse. Hovedindholdet og stemningen eller tonen er en løftet pegefing

over for dem, der har brug for hjælp, altså et signal om, at man løfter pegefingern over for de svage og belønner de stærke. Det har heller ikke manglet på kritik, hvis man kigger på de høringssvar, der er kommet; høringssvarene er groft taget: »Dur ikke, prøv noget andet!«

Hvis lovene blev vedtaget, ville resultatet være forholdsvis små ændringer, men store udgifter til efteruddannelse af det personale, der skal administrere lovene, fordi antallet af paragraffer vokser og alle paragraffer får nye numre, som alle taler om i den sammenhæng.

Alle taler ellers om, at der skal være en stigende brugerindflydelse. Alle skoler og daginstitutioner har fået forældrebestyrelser. Der bliver gjort forsøg med brugerinddragelse på hospitaler og institutioner. Hvis vi skal have en ny sociallovgivning, skal brugerne selvfølgelig tages med på råd. Det samme skal de professionelle og resten af befolkningen for den sags skyld.

Socialpolitikken og dermed sociallovgivningen er et fælles projekt, som har betydning for os alle. Alle mennesker har ressourcer, og alle mennesker er svage i nogle perioder og stærke i andre. Fællesskabet er en forudsætning for den enkeltes frie udfoldelse. Hvis fællesskabet ikke påtager sig sit ansvar, er der nogle, der aldrig får muligheden for at udfolde sig.

Vi er i Enhedslisten enige i de opgaver, der er beskrevet for en socialreformkommission.

Vi synes dog, der mangler ét punkt: Vi har i dag desværre mange, der gerne vil arbejde, men som ikke får mulighed for det. Nogle af disse mennesker henter deres forsørgelse via arbejdsløshedsforsikringen; det er dem, der har nået at være i arbejde længe nok til at optjene ret til dagpenge. Resten henter deres forsørgelse via bistandsloven.

Der er ikke én eneste fornuftig grund til denne opdeling. Hvorfor er arbejdsløshed et socialt problem for den ene gruppe og ikke for den anden? Hvorfor har vi ikke et enstrengt system? Vi synes, det kunne være fornuftigt, at en socialreformkommission undersøgte fordele og ulemper ved et enstrengt system. F.eks. kunne vi sagtens forestille os, at alle, der stillede sig til rådighed for arbejdsmarkedet, havde ret til optagelse i en a-kasse og øjeblikkelig opnåede ret til dagpenge. Vi er modstandere af alle former for tvangsaktivering, men så absolut tilhængere af, at alle, der vil arbejde, får mulighed for det.

Et enstrengt system indeholder mange administrative fordele og vil samtidig betyde ligestilling i forhold til arbejdsformidling og aktiveringslovgivning. Det vil samtidig give et samlet overblik, som burde gøre det nemmere at gennemskue, hvilke tiltag der er brug for.

Samtidig burde der herved frisættes ressourcer i landets socialforvaltninger, så også indsatsen på alle andre områder vil kunne få et kvalitativt løft. Måske ville det muliggøre, at forebyggelse og åben anonym rådgivning bliver til virkelighed og ikke bare begreber, der ser pæne ud på et stykke papir.

Vi håber, at forslagsstillerne vil se positivt på sådan nogle overvejelser, og håber også, der kan skaffes flertal for det her i Folketinget.

Pia Kjærsgaard (DF):

Der er ikke for Dansk Folkeparti skygge af tvivl om, at der er behov for en reform af bistandsloven, en gennemgribende revision vel at mærke, som klart gør op med den gældende lov.

Der er ingen tvivl om, at bistandsloven giver mulighed for, at den i visse tilfælde bliver udnyttet af nogle, der ikke har behov for hjælp, mens der til gengæld er for mange, der falder igennem systemet, som faktisk ikke får den hjælp, de burde have. Bistandsloven er jo blevet et kludetæppe med alt for mange usammenhængende lapper. Der er ikke sammenhæng og konsekvens.

Nu er ministeren så kommet med et oplæg, og Dansk Folkeparti må sige til Socialistisk Folkeparti, at det er udmærket, at der nu kommer sådan et bidrag – også for at peppe ministeren lidt op i hendes arbejde – og at Dansk Folkeparti er positiv over for de tanker, som SF lægger frem.

Vi har så selvfølgelig nogle bemærkninger, når nu vi skal igennem hele revisionen af bistandsloven – som jo nok bliver socialministerens bistandslov – om, at den faktisk skal, kan man godt sige, benyttes så lidt som overhovedet muligt. Selvfølgelig skal det være sådan, at folk, der på et tidspunkt uforskyldt er kommet ind i systemet og gerne vil ud af det igen, skal have hjælp til at komme det, så der ikke er for mange, der bliver hængende. Sådan har vi en klar fornemmelse af at det har været med gældende bistandslov. Det må egentlig være det, der er det primære.

Man kan også spørge sig selv, om en ny bistandslov skal omfatte alle, f.eks. også udlændinge, som er kommet i Danmark og omgående

bliver omfattet af bistandsloven. Det har Dansk Folkeparti i hvert fald tænkt sig at sætte spørgsmålstegn ved. Det vil vi også rejse spørgsmål om, når det store arbejde rigtig går i gang.

Så vil jeg godt sige lidt om SF's forslag. Vi synes, selve beslutningsforslagets tekst ser tiltalende ud. Mange af de punkter, der er nævnt i beslutningsforslaget, er rigtig gode. Det om den manglende retssikkerhed i sociallovgivningen og om behovet for forenkling af lovgivningen kan vi helt klart tilslutte os.

Og jeg må nok sige, at punkt 6 om behovet for en folkelig forankring af sociallovgivningen synes vi er rigtig godt.

Vi er lidt uenige i punkt 5, hvor man sådan lidt negativt omtaler urimelige løn- og arbejdsforhold for ledige unge, må jeg nok sige.

Men stort set synes vi, det er positivt, og vi glæder os til den store debat om den rigtige bistandslov, som jo kommer.

Formanden:

Hr. Villy Søvndal som ordfører for forslagsstillerne.

Villy Søvndal (SF):

Jeg skal prøve at sammenfatte bemærkningerne og vil gøre det som indledning med at sige, at nogle gange har man en fornemmelse af, at vi i Folketinget taler om verdener, der er milevidt fra hinanden. Det synes jeg en stor del af debatten her tyder på.

På en række områder står vi i dag med et samfund, der er fundamentalt, i bund og grund, anderledes end det samfund, der var i 1976, året for bistandslovens ikrafttræden. Vi har for det første fået masseudstedelsen som et kronisk fænomen, og vi har fået en voldsom polarisering mellem grupper i samfundet, som vi ikke havde i midten af 70'erne.

Derfor er det efter SF's opfattelse helt ufattelig uambitiøst alene at lægge op til en revision, der som ambition har at sammenskrive eksisterende lovgivning. Der er ikke brug for kun en revision. Der er brug for en ambitiøs reform, der skal forholde sig til de stigende sociale problemer, der er i bunden af vores samfund, hvor meget tyder på, at bunden er ved at falde ud.

Det er vel derfor, vi får meldinger om et stigende antal narkodødsfald hvert år. Det er vel derfor, vi får meldinger om et stigende antal sindslidende, der begår kriminelle handlinger. Det er vel derfor, vi afviser hjemløse på vores forsorgshjem. Det er vel derfor, at vi har mel-

tinger om, at børn, der venter på psykiatrisk hjælp, står på stadig længere ventelister.

Det er tegn på nogle alarmerende signaler. Det vil være for nemt at sige, at det alene er regeringens skyld. Det er nogle tendenser i vores samfund, der er dybtliggende, og som vi heller ikke rigtig fanger op i en diskussion som den her i dag.

Bistandsloven har det særkende, at den i vores samfund repræsenterer det underste sikkerhedsnet for meget store grupper. Derfor er der god grund til at tænke sig en ekstra gang om, når man ændrer på den. Socialministeriets udspil er blevet til i en lukket embedsmandsgruppe. Vi synes, det er for snævert. Vi synes, der er brug for bredere analyser og svar på de problemer, det moderne samfund efterlader.

Det synes vi specielt efter at have læst høringssvarene. Det, der er kendetegnende, hvis man tager essensen af høringssvarene, er, at de, der bliver centrale aktører i en ny bistandslov, alle sammen siger fra. De sociale arbejdere, hvad enten det er socialrådgiverne, socialpædagogerne, BUPL, eller det er nogle af de andre, advarer imod de hovedtendenser, der ligger i den nye bistandslov. Og Kommunernes Landsforening, som repræsenterer den anden gren af dem, der skal føre det her ud i livet, siger fra. Det må dog vække til eftertanke.

Må jeg godt spørge direkte: Tør man virkelig introducere en bistandslov, som de centrale aktører på forhånd siger fra over for? Hvem tror, at der kommer noget godt ud af det? Jeg tror i hvert fald ikke på det.

Det er derfor, vi foreslår, at vi nedsætter en socialreformkommission, som skal bruge 1997 til at komme med et gennearbejdet udspil til en reform. Og vi har noteret os, at store dele af de indkomne høringssvar deler SF's opfattelse.

Hvad er det så, vi har brug for høringer og svar på, der går langt mere i dybden? Vi har brug for svar, der bryder med udstødelsen. Vi har lige for 14 dage siden fået en rapport, der siger, at udstødelsen virker ubønhørligt og rækker videre til den næste generation. Vi er i disse år ved at opbygge en social arv, der siger sparto til, hvad vi hidtil har kendt.

Dermed kommer vi til det næste problem, som er børneområdet. Vi oplever i disse år nogle alarmsignaler på børneområdet, som man skal være blind for ikke at se. Jeg har nævnt stigninger i ventelisterne til de børnepsykiatriske afdelinger. Vi diskuterede dem jo også i forbindelse med finansloven. Det er et krisetegn, at verdens fjerderigeste samfund har så lidt rum til børn.

Vi nævner behovet for bedre retssikkerhed. Jeg synes, det må gøre indtryk, når et klogt menneske som dr. jur. Kirsten Ketscher fra Københavns Universitet advarer imod at kæde forsøgelse og aktivering sammen i det omfang, som det sker i udkastet her. Hun siger endda, at det efter hendes opfattelse er på kanten af grundlovens § 75, stk. 2 – der taler om enhvers ret til at blive forsørgt – når man går så vidt i udspillet, at selv mennesker, der er syge, for at få tilgodeset deres forsørgelse skal leve op til et aktiveringskrav. Så er vi et sted henne, hvor jeg synes der er grund til at sige, at vi er på vej i den gale retning.

Jeg vil godt – som kommentar til punkt 4 i vores oplæg – spørge: Hvor blev forenklingen af? Jeg havde et møde med sagsbehandlerne i Kolding Kommune i sidste uge. De bliver blege, når man taler om, at oven i den sagsbehandlingstid, hvoraf i dag ca. 50 pct., ca. halvdelen, bruges til bureaukratiske øvelser, kommer der nu nye bureaukratiske krav, som vel kan være nødvendige, men som ikke modsvarer af tilsvarende forenklinger og dermed mere tid til sagsbehandling ude omkring. Jeg tror altså, man skal lytte meget til dem, der sidder og arbejder med bistandsloven i dagligdagen og føler det som en voldsom hæmsko, at så meget af tiden bliver anvendt til bureaukratisk arbejde.

Forenklingen blev væk i det bistandsoplæg, der ligger, og vi har desperat brug for den, hvis der fortsat skal være en folkelig forståelse for bistandsloven.

Der mangler overvejelser om tilbud til de udsatte grupper. Aktivering er ikke den vidundermedicin, der løser ethvert problem. For nogle af de mest udstødte i det her samfund er det ikke aktivering, der er problemet; det er manglende behandling, der er problemet. Aktivering løser ikke deres problem, og det ved enhver, der arbejder med socialpolitik.

Det sidste, jeg vil nævne, er den folkelige forankring. Jeg synes, at man i debatten om bistandsloven i langt højere grad skulle være optaget af den folkelige forankring i stedet for af diskussionen om privatisering. Det er jo ikke det, der er interessant. Det er socialpolitisk set forholdsvis uinteressant, at private firmaer mangler nye områder at udvide markedsandelen på. Det, der derimod er interessant socialpolitisk set, er, hvordan vi i højere grad får folkeligt forankrede organisationer med i socialt arbejde. Det er en ganske fundamentalt anderledes diskussion.

Jeg skal runde af med at sige, at når vi spiller ud med det her beslutningsforslag, hvilket jo er ret utraditionelt, for vi er jo opmærksomme på det arbejde, der i øvrigt foregår, så er det selvfølgelig også – og det siger jeg specielt efter at have hørt Venstre og De Konservative, der har svært ved at lægge låg på deres glæde og begejstring over det udspil, der foreligger – fordi vi fra SF's side synes, at udspillet socialpolitisk bevæger sig i en fundamentalt forkert retning. Jeg skal sige nogle få ting om det.

Den enkeltes personlige ansvar pointeres så stærkt som aldrig før i dansk lovgivning, når vi har at gøre med det her niveau. Jeg synes, det giver anledning til følgende bemærkninger:

Ansvarsdiskussionen er interessant, men specielt interessant på den måde, at vi i et samfund af vores type bør stille større ansvarskrav til stærke personer: dem, der står oprejst, dem, der har overskud, dem, der bor godt, dem, der har den gode uddannelse, dem, der har været heldige her i livet. Det er vel ret beset dem, der svigter i disse år. Det er vel derfor, vi oplever så stærk en polarisering; fordi nogle ikke tager det fælles ansvar for hinanden så alvorligt, som de burde. Hvor bliver ansvarskravet til den gruppe af i det oplæg, der er kommet?

Den anden overvejelse om ansvaret er det fælles ansvar, vi har over for hinanden, og her synes jeg til gengæld, vi mangler noget i disse år. Jeg nævnte før, at når vi taler om sindslidende, om narkomaner, om de hjemløse og om de mest uheldige børn, oplever vi, at det fælles ansvar ikke er tilstrækkelig stort i disse år, og derfor synes jeg, at vi havde meget mere brug for at diskutere det fælles ansvar i stedet for den enkeltes ansvar de steder, hvor det kniber.

Jeg vil godt nævne et andet konkret punkt, hvor der er nogle massive problemer. Formuleringen af formålet, hvor der i § 1, stk. 1, tales om det forebyggende og støttende arbejde, er helt rigtig, og det kan vi sagtens blive enige om. Men læser man videre i stk. 3, står der, at der skal være tale om alvorlige sociale, fysiske og psykiske funktionsnedsættelser, inden der gribes ind. De to udsagn råber ad hinanden. Man kan ikke på samme tid påberåbe sig det forebyggende og støttende arbejde og sige, at i øvrigt skal problemet være alvorligt, inden der gribes ind. Hvordan med den begyndende misbruger og med den børnesag, der endnu ikke er en alvorlig sag, men en sag, der er ved at opstå? Man åbner så store muligheder for den enkelte kommune til frit at tolke, om der vil gribes ind eller ej, og de

forskelle, der følger heraf, åbner muligheder for privatisering i et omfang, vi ikke bryder os om. Jeg vil derfor godt bede socialministeren kommentere, om udmeldingen fra socialpædagogerens landsmøde om, at man trækker privatiseringsudspillet tilbage, står ved magt.

Jeg vil runde af med at sige, at jeg forstår godt, at Venstre og De Konservative ser tilfredse ud. Det må på en måde være en glædens dag for Venstre og De Konservative, at der er blevet leveret et så liberalt inspireret bistandsoplæg, som tilfældet er. Tillykke med det! Jeg vil også godt sige, at hvis ikke retningen bliver ændret helt, helt, helt fundamentalt, kan jeg fra SF's side love kamp til stregen for at bekæmpe noget, der efter vores bedste vurdering vil bidrage til, at tilstandene nederst i vores samfund ikke vil blive forbedret, men vil blive voldsomt forværret. Det synes jeg man skal overveje i den videre lovgivningsproces.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 17. december 1996 kl. 12.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Med hensyn til de øvrige møder i den kommende uge skal jeg henvise til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 13.33